

20. Федорова Н.Н. Организационная структура управления предприятием. – М.: ТК Велби, 2003. – 256 с.

21. Федулова Л.И. Менеджмент організацій. – К.: Либідь, 2003. – 448 с.

22. Шеремет А.Д., Сайфулин Р.С. Методика финансового анализа. – М.: ИНФРА - М, 1996. – 176 с.

Отримано 30.05.2011

УДК 364.48

Н.В. ДЕНИСОВА

Харківська національна академія міського господарства

ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ РЕГІОНАЛЬНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Аналізуються методи управління розвитком регіональної соціальної інфраструктури (СІ). Визначено, що для управління розвитком регіональної СІ доцільно використовувати програмно-цільовий метод. Побудовано структурно-логічну послідовність розробки регіональних соціально-економічних програм згідно з програмно-цільовим методом.

Анализируются методы управления развитием региональной социальной инфраструктурой (СИ). Определено, что для управления развитием региональной СИ целесообразно использовать программно-целевой метод. Создана структурно-логическая последовательность разработки региональных социально-экономических программ согласно программно-целевому методу.

Performed the analysis methods of management of development of regional social infrastructure, determined that for the management of development of regional social infrastructure appropriate to use the program-target method. Created structurally logical sequence of development of regional socio-economic programs according to program-target method

Ключові слова: соціальна інфраструктура, управління, програмно-цільовий метод.

Підприємства регіональної соціальної інфраструктури забезпечують потреби населення регіону у послугах. Рівень розвитку соціальної інфраструктури є одним із факторів, що обумовлюють привабливість того чи іншого регіону. Одним з актуальних питань, що постійно знаходиться в центрі уваги державних і регіональних органів влади є питання управління процесами розвитку регіональних соціально-економічних систем, до яких належить соціальна інфраструктура.

В останні роки з'явився цілий ряд наукових праць з різних проблем теорії управління розвитком регіональних соціально-економічних систем, до яких належить СІ [2, 4-6], в яких автори пропонують різні методи управління розвитком регіональною соціальною інфраструктурою.

Метою статті є дослідження методів, які пропонують науковці для управління регіональною соціальною інфраструктурою.

Різні науковці по-різному підходять до проблеми управління розвитком соціальною інфраструктурою на регіональному рівні.

Так, А.Д.Павлова [1] згідно з вимогами до оцінки ефективності розвитку та розміщення СІ з позицій досягнення високих кінцевих економічних та соціальних результатів функціонування всього суспільного виробництва територіальних систем пропонує використовувати комплексно-цільовий підхід до обґрунтування розміщення СІ.

Ю.А.Бережна [2] вважає, що процес управління об'єктами СІ досить суперечливий. Головним чинником, що обумовлює складність ситуації, є підпорядкованість об'єктів, розташованих на одній території, різним владним структурам. Головною метою ефективного управління об'єктами СІ є скоординовані дії різних гілок влади, спрямовані на відновлення, розширення та підвищення ефективності діяльності із забезпечення соціальних потреб територіальної громади. Соціальна сфера, поряд з іншими сферами територіальних осередків, потребує цілеспрямованого впливу, що є предметом управління розвитком будь-якої територіальної одиниці [2].

З метою збалансованого економічного та соціального розвитку відповідної території органи місцевого самоврядування розробляють програми соціально-економічного та культурного розвитку. Для їх реалізації залучають на договірних засадах підприємства, установи та організації незалежно від форм власності, координують цю роботу на відповідній території [3].

На думку С.А.Мельника [4], мета управління соціальною інфраструктурою полягає у створенні умов для всебічного задоволення матеріальних, культурних та духовних потреб населення, її досягнення потребує вирішення таких основних завдань соціальної політики:

- розширення мережі об'єктів соціальної інфраструктури, нарощування їх потужностей та поліпшення діяльності;
- реалізація принципу соціальної справедливості у всіх сферах соціальних відносин;
- забезпечення розвитку інтелектуальних і фізичних здібностей людини;
- створення рівних можливостей для національно-культурного розвитку корінних народів і національних меншин, додержання їх прав і свобод;
- координація діяльності об'єктів соціальної інфраструктури загальнодержавного, регіонального та місцевого значення.

Характер таких завдань зумовлює специфіку управління соціальною інфраструктурою, яке має виражену територіальну спря-

мованість і здійснюється загальнодержавними органами (міністерствами і відомствами, наприклад Міністерством охорони здоров'я), місцевою державною адміністрацією та органами місцевого самоврядування відповідно до форм власності та підпорядкування об'єктів [4].

Основний обсяг управлінської діяльності припадає на обласні та районні адміністрації і виконується апаратом їх галузевих управлінь та відділів: торгівлі й громадського харчування, освіти, охорони здоров'я, культури і мистецтва тощо.

Провідною формою управління соціальною інфраструктурою є програмування. Програми кожної галузі розробляються як складова частина комплексної регіональної програми соціально-економічного і культурного розвитку і містять систему завдань, зміст яких визначають чисельні натуральні та вартісні показники. Умовно їх можна поділити на дві групи: показники розширення мережі об'єктів і обсягів відповідних послуг. До першої групи належать кількість споруджуваних об'єктів, їх потужність та кошторисна вартість, обсяги будівельно-монтажних робіт і завдання по введенню в експлуатацію об'єктів тощо. Другу – складають показники обсягів роздрібного товарообороту, побутового обслуговування населення, кількості учнів в навчальних закладах і місць у школах, лікарнях, інтернатах та ін. [4].

При визначенні завдань програми соціально-економічного та культурного розвитку використовуються також показники, які характеризують рівень забезпечення населення регіону об'єктами інфраструктури. До них належать обсяги послуг у розрахунку на душу населення або на сім'ю: забезпеченість населення житлом, лікарняними ліжками, учнів – шкільними приміщеннями і т.п. Зіставлення їх із середніми по країні та сусідніх регіонах обсягами дає змогу визначити рівень, напрями та пріоритети розвитку місцевої соціальної інфраструктури. При цьому повинні аналізуватися можливості залучення коштів за рахунок усіх джерел надходження й обиратися оптимальні варіанти їх використання на основі системного, комплексного підходу [4].

Д.М.Стеченко [5], В.М.Вакуленко та ін. [6] у своїх роботах з управління комплексним розвитком регіональної соціальної інфраструктури пропонують застосовувати програмно-цільовий метод. Програмний підхід до регулювання соціальних процесів у регіоні дає змогу:

- 1) встановити систему соціальних норм і нормативів, які враховують специфіку регіону;
- 2) спрямовувати певні види ресурсів регіону на досягнення цих цілей; розробити комплекс заходів щодо розв'язання проблем соціального розвитку; ув'язати галузеві й територіальні аспекти регулювання соціальних процесів у регіоні [5].

Серед засобів управління розвитком регіональної СІ, запропонованих у наведених методиках, можна виділити ключові положення, наведені в таблиці.

Визначення ключових положень методик управління розвитком регіональної соціальної інфраструктури

Поняття	Положення	Джерело
Засіб управління	комплексно-цільовий підхід	[1]
	передача об'єктів СІ у комунальну або приватну власність;	[2]
	проведення єдиної регуляторної політики в межах адміністративно-територіальних формувань	
	розробка програм соціально-економічного і культурного розвитку, які містять систему завдань, зміст яких визначають чисельні натуральні та вартісні показники	[4]
	програмно-цільовий метод	[5, 6]

Узагальнюючи вищенаведені методи, можна зробити висновок, що для управління розвитком регіональної СІ найчастіше пропонується використовувати програмно-цільовий метод. Цільові програми – це ув'язані по ресурсах, виконавцях та строках виконання комплекси заходів, які забезпечують ефективне рішення завдань у сфері науково-технічного, економічного, соціального, екологічного та регіонального розвитку.

На рисунку показано запропоновану нами схему, що узагальнює структурно-логічну послідовність розробки регіональних соціально-економічних програм згідно з програмно-цільовим методом.

Таким чином, для управління регіональною соціальною інфраструктурою доцільно використовувати програмно-цільовий метод. Також зазначимо, що розробка програм управління регіональними соціально-економічними системами будується на основі вихідного завдання, яке формулюється в результаті аналізу стану досліджуваної системи і попередніх прогнозів можливого вирішення її проблем.

Структурно-логічна послідовність розробки
регіональних соціально-економічних програм

1. Павлова А.Д., Ткаченко С.С., Сороко Е.И. и др. Социальная инфраструктура – результат и фактор эффективности производства. – Минск: Наука и техника, 1980. – 280 с.
2. Бережна Ю.А. Особливості реалізації процесу управління соціальною інфраструктурою регіону // Регіональні перспективи. – 2001. – №5-6. – С.53-55.
3. Закон України “ Про місцеве самоврядування : <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Мельник С.А. Управління регіональною економікою. – К.: КНЕУ, 2000. – 124 с.
5. Стеченко Д.М. Управління регіональним розвитком. – К.: Вища шк., 2000. – 223 с.
6. Вакуленко В.М., Ігнатенко О.С., Лебединська О.Ю. та ін. Державне регулювання розвитку соціальної інфраструктури населених пунктів України. – К.: УАДУ, 2002. – 112 с.

Отримано 12.05.2011